

*Aalmink, Abbing(h), Abbink, Abbring(h), Aising, Albering, A
ring, Alfrink, Aling(h), Alink, Alting, Altink, Alveringh, Am*

NEDERLANDS REPERTORIUM VAN FAMILIENAMEN

*Bekking(h), Bleuming, Bleumink, Bloeming, Blumink, Boering,
eking, Bolding(h), Bolink, Bolling, Bollink, Bonsing, Borgerding,
lausing, Coeling(h), Cruining, Daling, Damming, Debbink, Dee
pepping, Derking, Dessing, Deuling, Deuring, Ebberink, Ebbing(e)
e), Eefsting, Eeftin Eemsing, Eeringe,
ring, Egbring, Eg sing, Eissing, Ei
ng, Elling, Eltin, Froeling, Frö
erling, Geersing, Geling, Gelinck, Gelling, Gemmink, Gerding,
nk, Grelling, Grenpink, Grentink, Greveling, Grevelink, Greving,
, Guitink, Gunnink, Guttink, Haaring, Haarink, Habing, Hadde
, Hamering, Hamming(e), Hammink, Hanning, Harmelink,
eling, Heering, Heerping, Heersing, Heersking, Heersmink, He
Heldring, Heling, Helmink, Hepping, Hermelink, Herting, Hess
, Heving, Heyting, Iddekinge, Idsingh, Imming, Immink, Jalvin*

LIMBURG

DE WALBURG PERS

Aaldering, A
Alfering, A

Beyering(h),
Boetting, Bo
Botting, Bro
Dengerink, A
Ebeling, Ebi
Eetgerink, E
Elbrink, El
Frijlingh, Fr
Gesink, Geu
Grievink, G
Hagting, Ha
Hassing, Ha
Heerspink, H
Hesselink, H

ISBN 906011.584.8

NEDERLANDS REPERTORIUM
VAN FAMILIENAMEN

XIV. LIMBURG

NEDERLANDS REPERTORIUM VAN FAMILIENAMEN

UITGEGEVEN DOOR HET P. J. MEERTENS-INSTITUUT
VAN DE
KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
ONDER REDACTIE VAN P. J. MEERTENS †, H. BUITENHUIS †
EN E.N. PALMBOOM

XIV

LIMBURG

MET EEN INLEIDING VAN J.M. VERHOEFF

1988

DE WALBURG PERS

Dit veertiende deel van de reeks 'Nederlands Repertorium van Familienamen' bevat de namen van de provincie Limburg. De overige dertien delen, die de namen van Drente, Friesland, Groningen, Utrecht, Zeeland, Overijssel, Amsterdam, Gelderland, 's-Gravenhage, Rotterdam, Noordbrabant, Noordholland en Zuidholland geven, zijn eveneens bij De Walburg Pers verkrijgbaar. De volgorde van de uitgaven is bepaald door het gereedkomen van de kopij. Een vijftiende deeltje zal een aantal samenvattende conclusies geven.

De uitgave van dit veertiende deel is mede tot stand gekomen met financiële steun van de Provincie Limburg.

© 1988 P. J. Meertens-Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde Amsterdam/De Walburg Pers Zutphen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the publisher.

Gedrukt bij Krips Repro Meppel.

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Nederlands

Nederlands repertorium van familienamen / uitg. door het P.J. Meertens-Instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen ; onder red. van P. J. Meertens . . . [et al.] - Zutphen : De Walburg Pers XIV: Limburg / met een inl. van J.M. Verhoeff
Met reg.
ISBN 90-6011-584-8
SISO * 835.5 UDC 801.313.2(492.94) NUGI 647
Trefw.: familienamen ; Limburg

INLEIDING

Dit deel van de reeks "Nederlands Repertorium van Familienamen" bevat de familienamen en de aantallen dragers van die familienamen, zoals opgegeven bij de Volkstelling van 31 mei 1947 voor de provincie Limburg. Met dit veertiende deel is het eigenlijke Repertorium voltooid. De reeks zal echter worden afgesloten met een vijftiende deeltje, dat een aantal samenvattende conclusies zal bevatten.

Voor een verantwoording van de wijze van verwerken van de gegevens en een verslag van de moeilijkheden bij deze bewerking ondervonden, wordt men verwezen naar de inleiding tot het eerste deel van de reeks, handelend over de provincie Drente. Dit laatste deel van het Repertorium is tot stand gekomen onder redactie van mevr. E. N. Palmboom. De heer N. M. Stolk heeft, als bij de voorgaande delen, zorggedragen voor het sorteren en tellen van de bij de Volkstelling vermelde namen. Bij deze bewerking werd hij gesteund door de heer H. U. Thoden van Velzen, die nog een deel van het limburgse materiaal voor zijn rekening heeft kunnen nemen, doch toen vrij plotseling kwam te overlijden. Zijn werk voor het Repertorium werd gekenmerkt door een grote accuratesse en zijn medewerking is altijd bijzonder gewaardeerd.

De heer H. Buitenhuis is vrijwel vanaf het begin van het project als redacteur opgetreden. Hij verzorgde ook de inleidingen tot de meeste vorige delen. Na zijn pensionering droeg hij aan de totstandkoming van dit deel bij door de namen met honderd en meer naamdragers en de zogenaamde kernnamen in de provincie Limburg te verzamelen. De uitgave van dit laatste deel van wat wel als zijn levenswerk mag worden beschouwd, heeft hij evenwel niet mee mogen maken. Slechts enige jaren na zijn pensionering overleed hij na een kortstondige ziekte.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de aantallen namen en de gemiddelde aantallen dragers per naam in de verschillende provincies en separaat behandelde grote steden, aangevuld met de gegevens van Limburg. De lijst wijkt enigszins af van die in vorige inleidingen, daar de gemiddelden hier alle zijn gegeven met een nauwkeurigheid tot twee cijfers achter de komma, waarbij steeds naar beneden is afgerond.

<i>provincie of stad:</i>	<i>aantal inwoners:¹</i>	<i>aantal namen:</i>	<i>gemiddeld aantal dragers per naam:</i>
Noordbrabant	1.180.133	38.409	30,72
Zuidholland	1.104.834	44.187	25,00
Gelderland	1.028.127	43.705	23,52
Noordholland	959.078	50.778	18,88
Amsterdam	803.847	53.960	14,89
Limburg	684.105	34.232	19,98
Rotterdam	646.258	35.095	18,41
Overijssel	638.797	29.575	21,59
Utrecht	549.566	38.227	14,37
's-Gravenhage	532.988	45.139	11,80
Friesland	459.361	14.509	31,66
Groningen	449.826	17.941	25,07
Drente	271.909	12.732	21,35
Zeeland	260.800	14.206	18,35

¹ De gegevens over de aantallen inwoners van provincies en gemeenten zijn ontleend aan de uitgaven van de Volkstelling 1947 van het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage.

Uit dit staatje blijkt, dat Limburg behoort tot de provincies met een laag gemiddelde van naamdragers per naam. Van de provincies hebben alleen Noordholland en Zeeland een lager gemiddelde. Het verschil met Noordbrabant is daarnaast opmerkelijk en laat zich mijns inziens niet geheel verklaren uit een verschil in openheid van beide provincies voor immigratie. Ongetwijfeld vormden de grote industrieën in Limburg een belangrijke trekpleister voor de omringende gebieden en zelfs voor verre streken. Een voorbeeld van het laatste zijn de poolse mijnwerkers die eerst naar het Roergebied en later ook naar de nederlandse mijnstreek trokken. Mij beperkend tot de namen die beginnen met de letter B (dat is ongeveer een tiende van het totale namenbestand), vond ik reeds een honderdtal slavische familienamen. Het gemiddelde aantal dragers van deze honderd namen is amper twee. Zo een laag gemiddelde bij geïmporteerde namen oefent natuurlijk invloed uit op het totale gemiddelde, maar aan de andere kant gaat het ook niet om zoveel namen.

Integendeel, als men de pagina's van dit Repertorium-deel beziet, lijkt het aandeel van vreemde namen niet zoveel groter dan in andere provincies. Wel zijn er enige interessante groepen buitenlandse namen aan te wijzen, hetgeen bij de behandeling van de limburgse kernnamen nog ter sprake zal komen. Het grote verschil tussen de gemiddelden van Limburg en Noordbrabant laat zich er evenwel nauwelijks door verklaren. Bovendien zijn er ook duidelijke verschillen tussen beide provincies ten aanzien van de namen met meer dan 99 naamdragers, in welke lijst buitenlandse namen een nog veel geringer aandeel hebben. Voor de goede orde laten we deze lijst voor Limburg hier volgen.

Janssen	12.658	Meijers	1.028	Bemelmans	694
Smeets	6.169	Pelzer	1.028	Gommans	686
Peeters	4.257	Geelen	1.023	Ramaekers	686
Peters	3.840	Hamers	1.014	Kersten	678
Jacobs	3.600	Mertens	1.009	Bongers	672
Hermans	3.181	Voncken	1.002	Pieters	669
Hendriks	2.958	Hendrikx	995	Nijssen	666
Willems	2.921	Dohmen	978	Schoenmakers	646
Beckers	2.449	Reijnders	976	Engels	643
Houben	2.371	Brouwers	964	Daemen	637
Driessen	2.108	Kusters	950	Leenders	637
Jansen	2.097	Engelen	922	Coolen	632
Franssen	2.050	Verheijen	898	Jong, de-	629
Simons	1.937	Coumans	889	Jeurissen	627
Timmermans	1.924	Berg, v.d.-	887	Gerards	626
Schreurs	1.888	Heuts	873	Mulders	626
Rutten	1.831	Wijnen	870	Wilms	622
Lemmens	1.820	Bosch	846	Penders	621
Habets	1.709	Gubbels	838	Ritzen	614
Geurts	1.703	Verstappen	830	Vries, de-	614
Theunissen	1.703	Derks	812	Arts	607
Joosten	1.579	Beurskens	797	Creemers	602
Coenen	1.567	Dijk, v.-	790	Vermeulen	601
Cox	1.475	Wetzels	784	Luyten	599
Hendrix	1.459	Custers	779	Heuvel, v.d.-	589
Vaessen	1.450	Dassen	763	Lemmen	588
Moonen	1.429	Senden	761	Gelissen	587
Jongen	1.422	Wijnands	753	Meuwissen	587
Creemers	1.386	Evers	751	Snijders	580
Cuijpers	1.379	Offermans	750	Nijsten	573
Heijnen	1.366	Aarts	745	Dols	569
Thijssen	1.306	Brouns	742	Ven, v.d.-	560
Martens	1.292	Frijns	738	Thissen	555
Ramakers	1.251	Tummers	734	Frissen	554
Smits	1.239	Wouters	734	Meijs	548
Stevens	1.226	Palmen	733	Salden	548
Kessels	1.207	Maassen	732	Keulen	541
Linssen	1.195	Wolfs	731	Vos	541
Hanssen	1.193	Sanders	728	Aerts	540
Wolters	1.192	Konings	722	Geraedts	534
Maessen	1.145	Deckers	721	Lamers	534
Kuijpers	1.128	Maas	709	Rademakers	533
Claessen	1.078	Linders	707	Reinders	533
Vossen	1.076	Niessen	705	Stassen	529
Nelissen	1.074	Slangen	702	Meijer	525
Claessens	1.053	Goossens	699	Schepers	524
Gielen	1.050	Gorissen	699	Puts	521
Schmitz	1.045	Caris	696	Haenen	520

Jaspers	520	Naus	427	Vroemen	365
Helden, v.-	513	Cobben	426	Korsten	364
Leunissen	513	Mulken, v.-	424	Vissers	363
Paulissen	513	Keijzers	421	Pisters	362
Knops	512	Paffen	420	Savelkoul	362
Moors	512	Knubben	419	Vervoort	362
Dautzenberg	510	Vrancken	418	Kleijnen	361
Huynen	507	Groot, de-	417	Verhaegh	361
Bouten	498	Baggen	416	Knapen	360
Bessem	497	Linden, v.d.-	416	Schols	360
Willemsen	496	Notermans	416	Geraets	357
Ruijters	495	Heijden, v.d.-	411	Vluggen	357
Bos	493	Stoffels	411	Kempen, v.-	355
Broek, v.d.-	493	Theelen	410	Sijstermans	354
Huijs	492	Arets	409	Bremmers	353
Lenssen	488	Lier, v.-	409	Lommen	353
Litjens	487	Vroomen	409	Gilissen	352
Frenken	486	Bruls	408	Verstegen	351
Hovens	483	Lucassen	408	Haan	350
Vranken	483	Pijpers	407	Seuren	350
Bindels	477	Vliegen	407	Pijls	349
Erkens	474	Gijzen	403	Ubachs	349
Scheepers	473	Weerts	403	Verlinden	349
Teeuwen	471	Steeghs	402	Backus	348
Meertens	465	Souren	400	Camps	348
Diederer	462	Boonen	399	Dings	348
Otten	459	Vullings	399	Meessen	348
Bartels	456	Hendrickx	398	Bollen	347
Janssens	456	Kan, v.-	398	Starmans	347
Ummels	456	Essers	396	Thomas	347
Boumans	451	Gulikers	394	Heijmans	346
Lahaije	451	Bours	389	Eggen	345
Quaedvlieg	448	Laumen	386	Koenen	341
Weijers	448	Rongen	386	Odekerken	341
Wijnhoven	448	Mommers	383	Welters	339
Huntjens	447	Daniëls	382	Beuken, v.d.-	338
Spee	446	Koolen	380	Gerrits	338
Poels	445	Mulder	379	Kuipers	337
Bergen, v.-	443	Thomassen	378	Douven	336
Loo, v.-	443	Bovens	377	Hofman	336
Crijns	438	Dijck, v.-	376	Spronck	334
Kurvers	438	Keulers	375	Stijnen	333
Bruijn, de-	437	Ploum	373	Peulen	332
Lenders	437	Storms	371	Leenen	331
Vleugels	433	Wagemans	371	Mols	331
Limpens	432	Maes	370	Reijnen	331
Mooren	432	Franken	368	Boorn, v.d.-	328
Manders	429	Bongaerts	365	Bakker	325

Schoonbrood	324	Visser	285	Vaes	260
Boesten	322	Mevisen	284	Enckevort, v.-	259
Leurs	322	Kerckhoffs	283	Heuvelmans	259
Rens, v.-	322	Schmeitz	283	Basten	258
Sijben	322	Vergoossen	283	Cornelissen	258
Stienen	321	Soons	282	Schrijen	258
Boots	320	Bergh, v.d.-	281	Seegers	258
Meulenberg	320	Dooren, v.-	280	Hameleers	257
Swinkels	320	Notten	279	Mullenders	257
Giesen	319	Nijs	279	Stultiens	256
Herben	319	Zegers	279	Dorssers	254
Pol, v.-	319	Curvers	277	Kamps	254
Smit	319	Neer, v.-	276	Achten	253
Camp, op den-	318	Vestjens	276	Heiligers	253
Koch	317	Vreuls	276	Velden, v.d.-	253
Philipsen	315	Bisschops	275	Ackermans	251
Somers	315	Dekkers	275	Hoofs	251
Hugten, v.-	313	Mestrom	275	Wijlick, v.-	251
Jetten	313	Strijbos	275	Severens	250
Schillings	310	Aben	274	Vromen	250
Hochstenbach	309	Demandt	274	Berden	249
Bosch, v.d.-	307	Heinen	274	Jeuken	249
Frencken	302	Paulussen	274	Beeren	248
Segers	302	Meuffels	273	Sonnemans	248
Verheijden	302	Steijns	272	Vinken	247
Wit, de-	301	Heel	271	Eussen	246
Roumen	300	Claassen	269	Donners	245
Alberts	299	Debets	269	Royen	245
Crombach	299	Sieben	269	Laar, v.d.-	244
Theeuwen	299	Wersch, v.-	269	Lindelauf	244
Heldens	298	Zeegers	269	Frings	242
Damen	297	Aretz	268	Oijen, v.-	241
Hermens	296	Curfs	267	Damoiseaux	240
Vincken	296	Bastings	266	Timmers	240
Beelen	295	Dolmans	265	Verheggen	240
Biermans	295	Faessen	265	Zeelen	240
Boer, de-	295	Smets	265	Bastiaens	239
Dirks	294	Blom	264	Verbeek	239
Roy, v.-	294	Pepels	264	Didden	238
Heugten, v.-	292	Sterren, v.d.-	264	Mulkens	238
Mans	292	Brands	263	Hoof, v.-	237
Adams	290	Dreessen	262	Vogels	237
Soest, v.-	290	Dieteren	261	Vorst, v.d.-	237
Teunissen	290	Titulaer	261	Michels	236
Beek, v.d.-	288	Widdershoven	261	Gerits	235
Hansen	287	Berben	260	Klein	235
Feijen	285	Bouwens	260	Speetjens	235
Verhoeven	285	Thewissen	260	Bertrand	234

Hardy	234	Wijers	218	Huppertz	199
Hesen	234	Bree, v.-	217	Menten	199
Hoeben	234	Loo, v.d.-	217	Philips	199
Kleuskens	234	Plum	217	Vleeshouwers	199
Muijtjens	234	Niesten	216	Clement	198
Wulms	234	Steins	216	Duijsens	198
Hendricks	233	Steijvers	216	Goor, v.d.-	198
Montfort, v.-	233	Hoenen	215	Jenniskens	198
Godding	232	Urlings	215	Klaassen	197
Walraven	232	Weekers	215	Pasmans	197
Beek, v.-	231	Winkelmolen	215	Thielen	197
Horbach	231	Knoben	214	Akker, v.d.-	196
Lutgens	231	Schins	214	Schouten	196
Vankan	231	Delahaye	213	Schulpen	196
Kneepkens	230	Hollanders	213	Slabbers	196
Saes	230	Breuer	212	Smedts	196
Schurgers	230	Erens	212	Tholen	196
Stals	230	Gijzen	211	Bremen	195
Hermesen	229	Pluijmen	211	Fleuren	195
Haagmans	228	Hensgens	210	Meens	195
Kessel	228	Kicken	209	Scheeren	195
Hoeymakers	227	Bergmans	208	Seelen	195
Munckhof, v.d.-	227	Eijk, v.-	208	Venne, v.d.-	195
Coenders	226	Graus	208	Schröder	194
Geerlings	226	Kremers	208	Zinken	194
Savelberg	226	Baetsen	207	Aelmans	193
Wauben	226	Derix	206	Cruchten, v.-	193
Eijkenboom	225	Graaf, de-	206	Drummen	193
Goessens	225	Burhenne	205	Wessels	193
Kempen	225	Duijkers	205	Claassens	192
Weijs	225	Erven	204	Dirkx	192
Bex	224	Jans	204	Houwen	192
Boosten	224	Voort, v.d.-	204	Nouwen	192
Knoops	224	Winkens	204	Prevoo	192
Dormans	223	Consten	203	Ubaghs	192
Geenen	222	Delissen	203	Bock, de-	191
Benders	221	Donders	203	Crutzen	191
Geilen	221	Nies	203	Heynens	191
Henssen	221	Veld, op het-	203	Lierop, v.-	191
Lardinois	221	Handels	202	Müller	191
Lousberg	221	Raemaekers	202	Koppen	190
Pustjens	221	Weusten	202	Nievelstein	190
Herten, v.-	220	Biesmans	201	Stappers	190
Muris	220	Creusen	201	Rutjens	189
Nabben	220	Pouwels	201	Weijer, v.d.-	189
Sijbers	220	Versteegen	200	Bouts	188
Muller	219	Deursen, v.-	199	Bruijnen	188
Schijns	219	Heusschen	199	Cörvers	188

Es, v.-	188	Cuppen	180	Pennings	171
Kerkhofs	188	Gerven, v.-	180	Kitzen	170
Reintjens	188	Klinkers	180	Paes	170
Schmetz	188	Quaedackers	180	Wevers	170
Coopmans	187	Rietjens	180	Hogenboom	169
Esser	187	Roberts	180	Jorissen	169
Peerboom	187	Veugen	180	Klinkenberg	169
Sillen	187	Cordewener	179	Muijsers	169
Truijen	187	Dumont	179	Raeven	169
Vijgen	187	Hermkens	179	Rijn, v.-	169
Winkel, v.d.-	187	Faassen	178	Hawinkels	168
Buggenum, v.-	186	Janissen	178	Vondenhoff	168
Fischer	186	Merx	178	Borghans	167
Kerkhof, v.d.-	186	Pluijmaekers	178	Derksen	167
Leeuwen, v.-	186	Berlo, v.-	177	Dircks	167
Bodelier	185	Kisters	177	Kengen	167
Brouwer	185	Michiels	177	Leers	167
Haesen	185	Scholtes	177	Rooy, v.-	167
Halmans	185	Steinbusch	177	Tonnaer	167
Moers	185	Adriaens	176	Bastiaans	166
Reumkens	185	Beijers	176	Blezer	166
Jessen	184	Bosman	176	Hees, v.-	166
Latten	184	Huisman	176	Huskens	166
Metsemakers	184	Jeukens	176	Körver	166
Mierlo, v.-	184	Aussems	175	Marx	166
Schiffelers	184	Beaumont	175	Pubben	166
Selder	184	Briels	175	Swelsen	166
Verhagen	184	Lenaerts	175	Cals	165
Bekkers	183	Tilmans	175	Corten	165
Bronneberg	183	Triepels	175	Megen, v.-	165
Geurten	183	Derikx	174	Bonten	164
Göbbels	183	Parren	174	Dierx	164
Roelofs	183	Rompelberg	174	Noy	164
Smulders	183	Albers	173	Schaefer	164
Beulen	182	Beek	173	Vallen	164
Extra	182	Braun	173	Berkers	163
Golsteijn	182	Dijkstra	173	Delsing	163
Huberts	182	Ehlen	173	Denessen	163
Nix	182	Snackers	173	Duchateau	163
Schmeits	182	Stijns	173	Tobben	163
Wiertz	182	Visschers	173	Wegberg, v.-	163
Beerens	181	Zanders	173	Debie	162
Bergs	181	Boom, v.d.-	172	Meer, v.d.-	162
Bruin, de-	181	Logister	172	Tillemans	162
Haan, de-	181	Muijres	172	Baltussen	161
Kockelkorn	181	Gielkens	171	Dahmen	161
Lieshout, v.-	181	Gooren	171	Dekker	161
Paas	181	Lardenoye	171	Oppen, v.-	161

Rosier	161	Minten	152	Laenen	145
Vaassen	161	Ortmans	152	Philippen	145
Dael, v.-	160	Roosen	152	Philippens	145
Grubben	160	Sloun, v.-	152	Sampers	145
Kok	160	Boers	151	Bormans	144
Starren	160	Collaris	151	Hagens	144
Levels	159	Dirix	151	Jonkers	144
Meulen, v.d.-	159	Eurlings	151	Laar, v.-	144
Renkens	159	Horsmans	151	Schrijvers	144
Scheffer	159	Knarren	151	Snellen	144
Tacken	159	Ool, v.-	151	Stevelmans	144
Berger	158	Verkoelem	151	Becker	143
Beunen	158	Hoën	150	Claus	143
Raven	158	Hooren, v.-	150	Jennissen	143
Rouschop	158	Roumans	150	Laeven	143
Bouvrïe	157	Tijssen	150	Muijrs	143
Eck, v.-	157	Caelen	149	Vercoulen	143
Fredrix	157	Clerx	149	Bronckers	142
Kirkels	157	Gerritsen	149	Dongen, v.-	142
Nieskens	157	Holthuijsen	149	Goertz	142
Broers	156	Hoorn, v.-	149	Hellenbrand	142
Giesberts	156	Sevriens	149	Huijts	142
Kanters	156	Bloemen	148	Langen	142
Lejeune	156	Bosten	148	Neven	142
Rijnders	156	Clabbers	148	Schlösser	142
Scheffers	156	Haanen	148	Veld, op 't-	142
Scholten	156	Knols	148	Broens	141
Corstjens	155	Rinkens	148	Castermans	141
Gillissen	155	Rijks	148	Oomen	141
Haas	155	Wierfs	148	Ottenheijn	141
Kurstjens	155	Baeten	147	Peerlings	141
Meesters	155	Feron	147	Soudant	141
Meurs	155	Grooten	147	Bie, de-	140
Römken	155	Ophelders	147	Cleven	140
Amkreutz	154	Verjans	147	Ewals	140
Kohlen	154	Weber	147	Geuskens	140
Kraft	154	Breukers	146	Haye, de la-	140
Laveaux	154	Cruts	146	Hoedemakers	140
Melick, v.-	154	Lebens	146	Lennertz	140
Packbier	154	Tillie	146	Reulen	140
Pinckaers	154	Voss	146	Sassen	140
Wanten	154	Derkx	145	Bloemers	139
Wolter	154	Doensen	145	Dullens	139
Helwegen	153	Dörenberg	145	Kleinen	139
Loon, v.-	153	Giesbers	145	Meulen	139
Toonen	153	Jenekens	145	Nicolaes	139
Wehrens	153	Kamp, op den-	145	Ruijten	139
Heunen	152	Kohl	145	Schoffelen	139

Schrijnemakers	139	Bonné	133	Scheres	127
Slijpen	139	Boon	133	Beugels	126
Wachelder	139	Crompvoets	133	Colaris	126
Wal, v.d.-	139	Huls	133	Deenen	126
Ernst	138	Rooij de-	133	Duijf	126
Haaren, v.-	138	Schlangen	133	Frederiks	126
Heijligers	138	Schouren	133	Jakobs	126
Koster	138	Aspers	132	Kellenaers	126
Last	138	Meerten	132	Riet, v.-	126
Neelen	138	Nieuwenhoven, v.-	132	Sauren	126
Poell	138	Pleumeekers	132	Schouteten	126
Vermeeren	138	Stelten	132	Schroijen	126
Weijenberg	138	Wismans	132	Severijns	126
Bosma	137	Boom	131	Thelen	126
Brentjens	137	Gulpen	131	Wetzelaer	126
Brummans	137	Hoekstra	131	Debije	125
Hamelers	137	Lacroix	131	Engelen, v.-	125
Lataster	137	Smolenaars	131	Helgers	125
Mengelers	137	Veen, v.d.-	131	Koning, de-	125
Penners	137	Brandts	130	Lamberts	125
Eijssen	136	Clermonts	130	Martin	125
Jonge, de-	136	Reubsaet	130	Ratingen, v.-	125
Koonen	136	Slaats	130	Smeysters	125
Leeuw, v.d.-	136	Spijkers	130	Vonken	125
Nellen	136	Tissen	130	Vorstermans	125
Spiertz	136	Verboeket	130	Zelissen	125
Tielen	136	Beijer	129	Doorn, v.-	124
Waltmans	136	Daal, v.-	129	Haex	124
Engelshoven, v.-	135	Drissen	129	Horsch	124
Heemels	135	Duckers	129	Jeucken	124
Kockelkoren	135	Haas, de-	129	Koopmans	124
Linckens	135	Scheijen	129	Kramer	124
Loo	135	Wassenberg	129	Mingels	124
Mevis	135	Beaujean	128	Pernot	124
Schrijnemaekers	135	Camp	128	Pluijmakers	124
Seerden	135	Gemert, v.-	128	Schuman	124
Sleijpen	135	Genders	128	Simon	124
Toussaint	135	Hannen	128	Spreeuwenberg	124
Veugelers	135	Hellebrekers	128	Voermans	124
Wassen	135	Krekels	128	America	123
Hodzelmans	134	Lenaers	128	Cleef, v.-	123
Hoogen, v.d.-	134	Leijendeckers	128	Delnoij	123
Meijel, v.-	134	Loozen	128	Heffels	123
Schmidt	134	Satijn	128	Lammers	123
Smolenaers	134	Bommel, v.-	127	Piters	123
Vanderheijden	134	Kösters	127	Sluysmans	123
Verstraelen	134	Ottenheim	127	Snel	123
Akkermans	133	Raedts	127	Trienekens	123

Beumers	122	Hensens	117	Schroën	112
Bons	122	Pouls	117	Sliepen	112
Frantzen	122	Quadvlieg	117	Stakenborg	112
Huijsmans	122	Bouwels	116	Tullemans	112
Meerts	122	Derhaag	116	Webers	112
Relouw	122	Kikken	116	Aerds	111
Valentijn	122	Kremer	116	Baltus	111
Caenen	121	Kuiper	116	Brassé	111
Geurtjens	121	Rademacher	116	Frederix	111
Haaf, ten-	121	Schreuder	116	Herpers	111
Loontjens	121	Simonis	116	Jennen	111
Meeuwissen	121	Steegh	116	Keltjens	111
Mesters	121	Valkenburg	116	Knippenberg, v.-	111
Muijs	121	Campo, à-	115	Kool	111
Beerkens	120	Frusch	115	Krewinkel	111
Billekens	120	Heinrichs	115	Spronk	111
Hanneman	120	Hennen	115	Tilburg, v.-	111
Heur, v.-	120	Jaminon	115	Groenen	110
Küppers	120	Meex	115	Hoef, v.-	110
Nijssen	120	Ploemen	115	Holrack	110
Otermans	120	Schumans	115	Kohnen	110
Postma	120	Burgers	114	Lochtman	110
Royakkers	120	Derckx	114	Moes	110
Rijs	120	Derrez	114	Nooijen	110
Rijt, v.-	120	Engelbert	114	Rulkens	110
Vrösch	120	Golde, v.-	114	Beenen	109
Wintjens	120	Hollands	114	Bock	109
Berghs	119	Horck, v.-	114	Bonfrère	109
Braeken	119	Leeuw, de-	114	Driessens	109
Brauers	119	Mulleneers	114	Elbers	109
Fransen	119	Peelen	114	Everts	109
Giebels	119	Post	114	Gulpers	109
Mennens	119	Root, op 't-	114	Könings	109
Schell	119	Wilbers	114	Lambrichts	109
Verdonschot	119	Winthagen	114	Nijskens	109
Volders	119	Coonen	113	Prick	109
Vullers	119	Godschalk	113	Putten, v.d.-	109
Wissen, v.-	119	Grond	113	Pijnenburg	109
Feller	118	Hoofwijk	113	Rooyakkers	109
Gielissen	118	Kroon	113	Verdellen	109
Hartmans	118	Piepers	113	Allers	108
Hilkens	118	Rhee, v.-	113	Craenen	108
Huveneers	118	Rokx	113	Dubois	108
Lormans	118	Verheesen	113	Köhlen	108
Strous	118	Verkooijen	113	Mobers	108
Tinnemans	118	Deguelle	112	Munten	108
Vervuurt	118	Erp, v.-	112	Ophoven, v.-	108
Daenen	117	Sangen	112	Siebers	108

Zandt, in 't-	108	Schmets	105	Hilgers	102
Bemelen	107	Schoeber	105	Kersemakers	102
Broeck, v.d.-	107	Stemkens	105	Kessen	102
Daems	107	Stroucken	105	Laugs	102
Deurse, v.-	107	Vos, de-	105	Molen, v.d.-	102
Görtzen	107	Bour	104	Paquaij	102
Heijmann	107	Deben	104	Schoenmaekers	102
Hinssen	107	Emonts	104	Schumacher	102
Jamin	107	Killaars	104	Strijkers	102
Jaspar	107	Korten	104	Verhaeg	102
Lenzen	107	Krutzen	104	Vinders	102
Reintjes	107	Magermans	104	Vliex	102
Suilen	107	Minkenberg	104	Weide, v.d.-	102
Vandeberg	107	Roemen	104	Wings	102
Wenmakers	107	Schenk	104	Wijen	102
Brull	106	Schiepers	104	Cools	101
Caubo	106	Schiffers	104	Kerkhoffs	101
Dijcks	106	Severins	104	Nacken	101
Ebus	106	Vaessens	104	Pol	101
Geraeds	106	Aken, v.-	103	Schrooten	101
Krings	106	Baur	103	Vink	101
Kruijs, v.d.-	106	Berendsen	103	Bové	100
Richter	106	Bogman	103	Eggels	100
Schellings	106	Boss	103	Hebben	100
Suijlen	106	Coppus	103	Hennekens	100
Verwey	106	Hunnekens	103	Heyenrath	100
Waal, de-	106	Knippenberg	103	Hillen	100
Warnier	106	Lempens	103	Kiggen	100
Bastin	105	Osch, v.	103	Linskens	100
Bisscheroux	105	Sistermans	103	Ortije, l'-	100
Canisius	105	Theunisz	103	Quaedflieg	100
Gijsbers	105	Wall, v.d.-	103	Roex	100
Hintzen	105	Zijlstra	103	Scheren	100
Jussen	105	Borgh, v.d.-	102	Schneider	100
Kleintjens	105	Bouwman	102	Strolenberg	100
Leufkens	105	Bruekers	102	Voesten	100
Mares	105	Doveren	102	Wilmsen	100
Mortel, v.d.-	105	Flecken	102	Winters	100
Nillesen	105	Hautvast	102	Wijckmans	100
Raes	105				

Deze 1270 familienamen vormen slechts 3,7% van het totaal aantal namen in Limburg en de 389.741 dragers van deze namen maken 56,97% van de bevolking uit. Voor Noordbrabant zijn deze cijfers respectievelijk 5,66% en 69,77%. Ook het gemiddelde aantal dragers van een >99-naam ligt in Limburg aanmerkelijk lager dan in Noordbrabant, te weten 308 dragers tegenover 379. Dit laatste verschil is moeilijk

toe te schrijven aan een factor als immigratie. Een verklaring van meer naamkundige aard voor het betrokken verschil in hoogte van gemiddelden is mogelijk te vinden in een categorie van familienamen die in Noordbrabant buitengewoon sterk is vertegenwoordigd, maar in Limburg vrijwel geheel ontbreekt, namelijk de herkomstnamen. Dit zijn familienamen ontstaan uit de aanduiding van personen met een verwijzing naar het dorp of de stad van herkomst. Het is duidelijk dat zulke namen, evenals veel namen van andere categorieën, door een aantal families gedeeld werden. Opvallend is daarbij de geringe spellingvariatie. De familienamen hebben zich gedeels aangepast aan de betrekkelijke consensus betreffende de spelling van de plaatsnaam en dit leidde ertoe dat menige herkomstnaam, gedragen door verschillende families, groot tot zeer groot kon worden. In scherp contrast met deze betrekkelijke eenvormigheid staat de variatie in spelling van veel mansnamen en daarvan afgeleide familienamen. Gecombineerd met verschillende afleidingsvormen, zoals zwakke en sterke genitieven, kan het aantal van éénzelfde persoonsnaam afgeleide familienamen sterk oplopen. In deze variatie ontlopen Noordbrabant en Limburg elkaar niet veel, al lijkt de vrijheid van spelling in de laatste provincie vaak nog wat groter. Zo vonden we voor Limburg liefst 54 varianten, en dus formeel verschillende familienamen, afgeleid van de mansnaam Derk/Dirk. In Noordbrabant werden er 43 aangetroffen. Het feit nu dat in Noordbrabant het patronymisch systeem de macht heeft moeten delen met de relatief eenvormige herkomstnamen zou ook een factor van betekenis kunnen zijn bij het hoger uitvallen van het gemiddelde aantal naamdragers in deze provincie.

Als we nu bovenstaande lijst van limburgse namen met meer dan 99 dragers bezien, dan valt onmiddellijk op hoe deze gedomineerd wordt door genitiefvormen, in de eerste plaats van mansnamen en met een goede tweede plaats voor beroepsaanduidingen. Deze overheersing van genitiefvormen is een typisch limburgs verschijnsel en dit geldt zowel voor Nederlands als voor Belgisch Limburg. Een vrij ruwe telling, d.w.z. een telling zonder analyse van de namen, maar met uitsluiting van de namen beginnend met een voorzetsel of een lidwoord, levert de volgende resultaten op: Van de 1270 namen op deze lijst zijn er ongeveer 550 gevormd met een sterke genitief (-s, -x) en ongeveer 350 met een zwakke genitief (-en), d.i. tesamen bijna driekwart van alle grote namen!

De beroepsaanduidingen zijn weliswaar in de minderheid, maar zij zijn tot in de hoogste regionen te vinden: Smeets staat overtuigend op de tweede plaats in de lijst en bovendien behoren 11 van de 54 namen met meer dan 1000 dragers tot deze categorie. De enige niet-gegenitiveerde vorm met meer dan 1000 dragers (Pelzer) bevindt zich op de laagste plaats van de top-vijftig. Deze naam is overigens bijna een kernnaam te Heerlen (459 naamdragers), hetgeen wijst op herkomst uit een gebied dat in enige opzichten afwijkt van het algemene limburgse patroon. De eerste andere niet-genitiefvormen die in de lijst te vinden zijn, betreffen toponymische familiena-

men. Elkaar opvallend benaderend in frequentie treffen we wat lager op de lijst aan: Verheijen (898), v.d. Berg (887), Bosch (846), Verstappen (830) en v. Dijk (790). Nog treffender dan de betrekkelijk bescheiden rol die de toponymische namen spelen, is het praktisch afwezig zijn van familienamen gevormd door een appositie met lidwoord. Sprekend genoeg is de typische import-naam de Vries met 614 naamdragers direct na de Jong (629 dragers) de op één na grootste naam van dit type, op afstand gevolgd door de Bruijn (437) en de Groot (417). Slechts 18 van de 1270 namen op de lijst vallen onder deze categorie en het aantal naamdragers van zulke namen vormt met 4440 slechts 1,13 procent van het totaal.

De koploper van de lijst, Janssen, verdient enige aandacht. Deze naam is twee maal zo groot als de erop volgende en staat daarmee op eenzame hoogte. Waar in de overige provincies de vorm Jansen – met één s – frequenter tot zelfs veel frequenter voorkomt dan de vorm Janssen, met dubbel-s, zijn in Limburg de rollen omgekeerd. Hier is de vorm Janssen zelfs zes keer groter dan Jansen. In de inleiding tot het deel Gelderland van dit Repertorium werd reeds enige aandacht besteed aan de namen Jansen en Janssen. De schrijvers merken hier o.a. op (p. 8): “Men kan ze (d.i. beide namen, JV) zien als twee verschillende patronymica, Jansen gevormd bij Jan en Janssen bij Jans, de samentrekking van Johannes of Jannes.” Op een andere plaats in deze inleiding spreken de auteurs de verwachting uit dat het gelderse oostelijke rivierengebied, dat wordt gekenmerkt door namen eindigend op -sen (<-soon), onderdeel zal blijken uit te maken van een groter gebied dat onder andere het noorden van Limburg zal omvatten. Wat Limburg aangaat blijkt dit nu nauwelijks het geval te zijn. Weliswaar treft men bijvoorbeeld de helft van de limburgse dragers van de naam Hermsen aan in het noorden van de provincie (Ottersum, Bergen, Venraij), de totalen van dragers van namen eindigend op -sen zijn te gering om van een echt -sen-gebied te kunnen spreken. Als we de aantallen dragers van de zeven grootste gelderse namen op -sen van werkelijk onverdachte huize (d.w.z. afgeleid van roepnamen die niet zelf eindigen op een -s-klank) vergelijken met het aantal vertegenwoordigers van die namen in Limburg worden we geconfronteerd met een enorme terugval. De namen Gerritsen, Derksen, Willemsen, Berendsen, Hendriksen, Hermsen en Harmsen hebben tezamen in Gelderland 17361 dragers en in Limburg 1219. Dit verschil kan niet worden toegeschreven aan het feit dat de betrokken roepnamen toevallig in Limburg niet bestonden. Ze moet de mansnaam Hendrik ook in Limburg zeer gangbaar zijn geweest: het patroniem gevormd met sterke genitief heeft een aantal varianten opgeleverd (Hendri(c)kx, Henri(c)ks) met tezamen meer dan 6000 naamdragers, waartegenover zegge en schrijve 35 dragers van de naam Hendriksen staan.

In een gebied waarin de omstandigheden voor de totstandkoming van familienamen op -sen (<-soon) zo weinig gunstig zijn, is het moeilijk aan te nemen dat de enorm frequente namen Janssen en Jansen op een dergelijke manier zijn ontstaan, derhalve

zouden zijn voortgekomen uit respectievelijk Jans-zoon en Jan-zoon. In zijn uitgebreide studie over de zuidnederlandse familienamen heeft J. van Loon² zelfs een hoofdstuk gewijd aan wat hij noemt de "Janssen(s)-paradox": ook in België is dit naamvormingstype namelijk nauwelijks productief geweest, terwijl de naam Janssen(s) ook daar rijk vertegenwoordigd is. De oplossing die van Loon suggereert is een enorme migratoire beweging van noord naar zuid, een massale trek die tot dusver aan de aandacht der historici ontsnapt is!

Zonder mij hier over de situatie in België uit te willen spreken, zou ik voor de provincie Limburg, liever dan een stroom van Janssens en Jansens de Maas te doen opvaren, toch de voorkeur geven aan een poging tot inpassing in een in dit gebied gangbaar naamvormings-systeem, met name de vorming van familienamen door middel van zwakke genitivering van een mansnaam. Het eenvoudigst zou natuurlijk zijn om daarbij uit te gaan van een mannelijke roepvorm Jans. Het probleem is daarbij dat deze vorm mogelijk in beperkte regio's opgang heeft gemaakt, maar naar mijn weten nergens massaal is gebruikt. We lijken te moeten afzien van "een meer zuidelijke 'brabantse' vorm" Jans, zoals de schrijvers van de inleiding tot het deel Gelderland die postuleerden ter verklaring van de vorm Janssen in het oostelijk rivierengebied (p. 57). Bij ontstentenis van een roepvorm Jans lijkt mij een afleiding van Jans(s)en uit de aan de roepvormen ten grondslag liggende naam Jo(h)annes/Jo(h)annis het aannemelijkst. Deze hypothetische ontwikkeling is als volgt te schetsen. De zeer frequente roepvorm Jan heeft zich waarschijnlijk niet geleend voor een zwakke genitivering. Men zoekt vergeefs naar een familienaam *Jannen. Alleen het met sterke genitief gevormde patroniem Jans is productief geweest, naast enige diminutievormen als Jennekens, Jentjens. Een zwakke genitivering van de naam Jo(h)annes zou daarentegen geheel aansluiten bij de uitbreiding van de zwakke genitivering over mansnamen eindigend op -(i)s (Gilissen, Thewissen, Nelissen, enz.), een patroniemvorming die onder andere kenmerkend is voor het oostlimburgse gebied³. Opvallend is ook dat het patroniem Jans(s)en ruwweg in dezelfde tijd naar voren komt als waarin deze uitbreiding van de genitivering plaatsvond, namelijk in de zestiende eeuw⁴. De veronderstelde genitivering van de naam Jo(h)annes moet gepaard zijn gegaan aan een vrijwel onmiddellijke, rigoureuze verkorting. In de familienamen Janissen en Jennissen kan men nog sporen vermoeden van een tussenstadium in dit verkortingsproces, evenals in de diminutievorm Jeniskens. In het verkortings- en afslijtingsproces dat van Jo(h)annes-en tot Jans(s)en voert, zouden gelijkvormige namen als Hans(s)en en Frans(s)en als klanksteun ge-

²J. van Loon: Bijdrage tot de morfeemgeschiedenis en -geografie der nederlandse toenames. Kortemark-Handzame, 1981, p. 98-109.

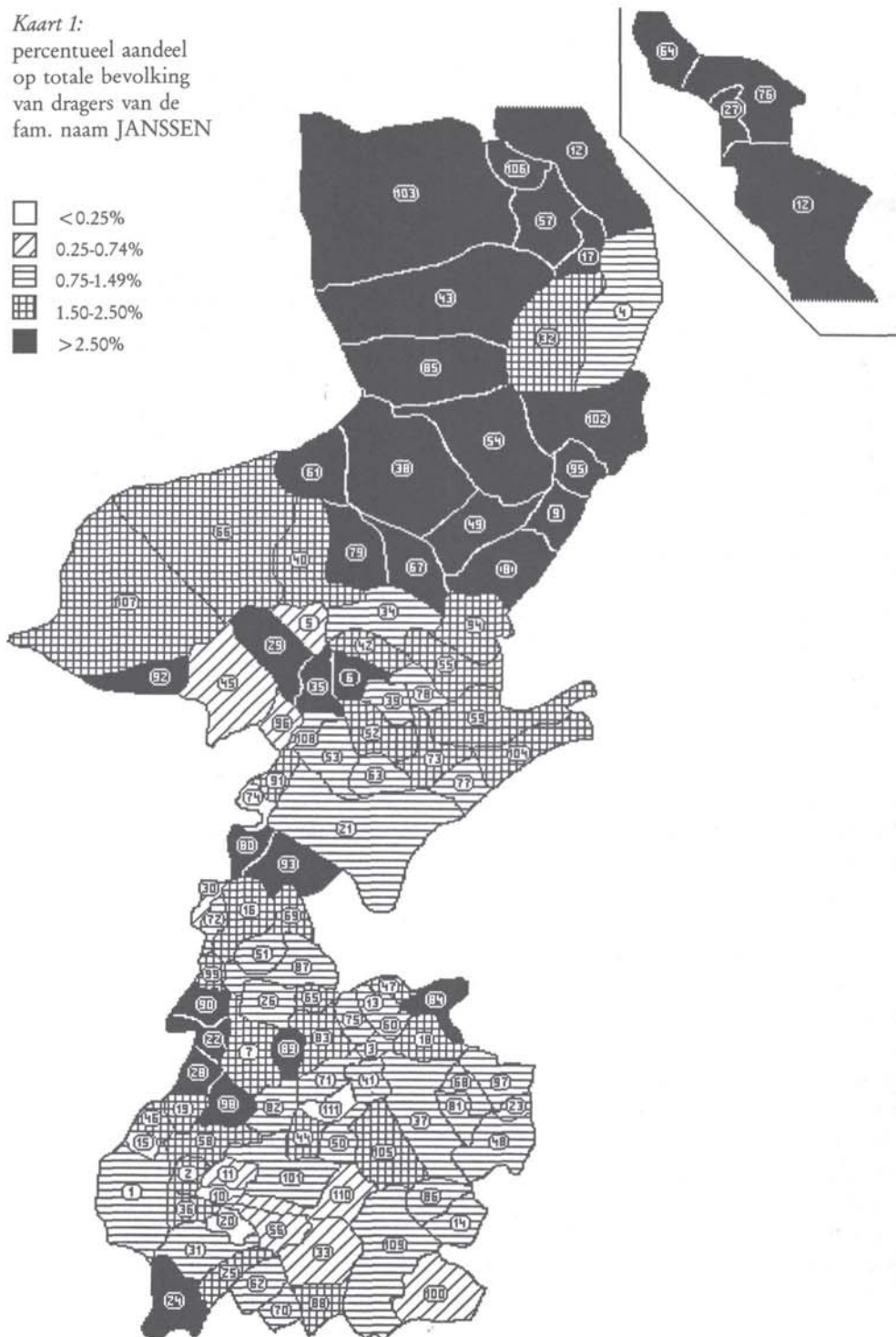
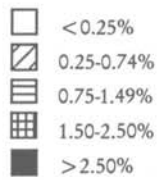
³Zie J. van Loon, op. cit., p. 202-215.

⁴Zie J. van Loon, op. cit., p. 105 en p. 216-218.

fungeerd kunnen hebben, zo goed als de naam Jans(s)en (<Jan-zoon), gedragen door een beperkt aantal inwijkelingen uit het noorden. Een afleiding van Jans(s)en uit Jo(h)annes lijkt daarnaast nog te worden gesteund door het feit, dat familienamen afgeleid van onverkorte mansnamen in de meeste gevallen veel groter zijn dan de familienamen afgeleid van de roepvormen van die namen. Dit ondanks de verscheidenheid van roepvormen en hun afleidingen (zie ook onder). Zo is de naam Hendriks in zijn verschillende spellingvarianten (Hendri(c)ks, Hendri(c)kx) met meer dan 6000 naamdragers drie maal zo groot als de groep familienamen die zijn afgeleid van de roepvorm Hein (Heinen, Heins, Hein, Heine, Heintgens, Heijnen, Heynens), met in totaal 2050 dragers. De interpretatie van Jans(s)en als afgeleid van Jo(h)annes bevestigt dit patroon van kwantitatieve superioriteit van familienamen afgeleid van onverkorte namen. Zonder deze interpretatie echter zou de onverkorte naam Jo(h)annes, ondanks zijn buitengewoon hoge frequentie, nauwelijks een spoor in de familienaamgeving hebben nagelaten. Ik ben me ervan bewust hiermee voor de zuidnederlandse naam Jans(s)en een waarschijnlijk unieke ontstaansgeschiedenis te hebben geschetst, maar wellicht is het feit dat de namen Jansen en Janssen als enige patronymische namen in de top-tien van nederlandse familienamen te vinden zijn (met resp. 49.199 en 32.820 naamdragers), inderdaad toe te schrijven aan voor Noord- en Zuidnederland verschillende ontstaansgeschiedenissen, die hebben geleid tot homonieme namen.

Het zal uit het bovenstaande ook duidelijk zijn dat naar mijn mening de namen Jansen en Janssen eerder verschillende grafieën zijn dan dat zij ieder principieel aan een ander etymon zouden moeten worden toegeschreven. Toch dient een formeel onderscheid natuurlijk te worden gehandhaafd. In aansluiting op het deel Gelderland is de verspreiding van de naam Janssen in Limburg zichtbaar gemaakt op een kaartje (zie kaart 1), dat qua arcering en indeling van de percentuele aandelen op de totale bevolking is aangepast aan het kaartje dat is gepubliceerd in voornoemde inleiding tot het deel Gelderland (p. 9). Uit dit kaartbeeld blijkt, dat het epicentrum van Janssen te vinden is in Noordlimburg en het noordelijk deel van Middenlimburg, een gebied dat geheel aansluit bij het zwaartepunt in het oostelijk rivierengebied, dat voor Gelderland werd vastgesteld. Naar het zuiden neemt het relatieve aandeel van dragers van de naam Janssen op de totale bevolking geleidelijk af. De frequentie blijft echter hoog en pas in het zuidelijk deel van Zuidlimburg zakt het aandeel in een paar gemeenten onder 0,75%. Hier zijn ook de enige twee (kleine) gemeenten te vinden waar de naam ontbreekt. Een onregelmatigheid in dit patroon wordt gevormd door de betrekkelijk geringe aanwezigheid van de naam in de gemeenten Hunsel, Thorn en Baexem. Daarnaast vertonen ook nog een paar kleine gemeenten meer naar het zuiden langs de Maas een lage frequentie. In Gelderland was een snellere afname van het voorkomen van de naam te zien buiten het eigenlijke kerngebied. Een dergelijk beeld blijkt ook Noordbrabant te vertonen. Uit een

Kaart 1:
 percentueel aandeel
 op totale bevolking
 van dragers van de
 fam. naam JANSSEN

telling over die noordbrabantse gemeenten waarin meer dan vijftig dragers van de naam woonachtig waren, komt het volgende naar voren: alleen in Vierlingsbeek en Boxmeer komt het percentuele aandeel boven 2,5%. Deze gemeenten liggen in een hoek die aan twee zijden wordt begrensd door het limburgse kerngebied. Van de overige acht noordbrabantse gemeenten met een aandeel van meer dan 1% grenzen er vier (Cuyk, Deurne, Grave en Oploo) aan het limburgs-gelderse kerngebied en zijn er twee (Mierlo en Mil en St. Hubert) dichtbij gelegen. In ieder geval handelt het zich bij een gecombineerde beschouwing van de drie provincies een aaneensluitend kerngebied voor de naam Janssen.

De patronymische limburgse familienamen weerspiegelen in nog sterkere mate dan in andere nederlandse provincies de verchristelijking van het persoonsnamengoed. Vanaf de twaalfde eeuw werden de germaanse persoonsnamen verdrongen door heiligenamen, een ontwikkeling die aanvankelijk beperkt tot strikt religieuze kring, steeds wijder verbreiding vond en uiteindelijk culmineerde in een decreet van het Concilie van Trente (1545- '63), dat de pastoors opriep erop toe te zien, dat dopelingen uitsluitend de namen van heiligen zouden krijgen. Vooral in goed katholieke streken bleef hierdoor slechts een klein aantal germaanse namen behouden, onder meer dankzij het feit dat enige heiligen zelf germaanse namen droegen (b.v. Gerardus, Gijsbertus, Winandus). Daarnaast konden enige roepnamen beklijven, omdat ze gerelateerd werden aan een heiligenaam die taalkundig gezien met de betrokken roepnaam in het geheel niets van doen had. Zo bleef Dirk/Derk ook in katholieke streken bestaan als een zogenaamde verkorting van Theodorus en het is in ieder geval voor een deel aan deze omstandigheid te danken dat in Limburg het patroniem Derks, overigens in vele tientallen varianten, zo rijk vertegenwoordigd is. Het merendeel van deze van vrome zin getuigende doopnamen was voor dagelijks gebruik te lang en te weinig vlot in de mond liggend. Zij werden dan ook op velerlei wijze aan de landstaal aangepast en deze verkortingsvormen, die aan de basis liggen van een zeer groot aantal familienamen, verschilden vaak van streek tot streek. Zo werd Thomas in Heerlen tot Maes, in Roermond echter tot Thoom. De verminderde verscheidenheid aan doopnamen werd door deze verschillende verkortingen tot roepnaam enigszins gecompenseerd. In de familienamen vinden we een duidelijke afspiegeling van deze roepvormen. Een goed voorbeeld is de naam Bartholomeus. De familienamen die van deze naam zijn afgeleid kunnen in een aantal groepen gesplitst worden: de Bart(el)-groep, de Thool-groep, de Meeuwis/Meijs-groep en de integrale doopnamen met of zonder latijnse uitgang. Een voorlopige inventarisatie levert de volgende familienamen op (alfabetisch gerangschikt):

Baart (21), Baarts (10), Baartz (10), Baert (1), Baerten (2), Bart (1), Bartel (19), Bartelds (2), Bartelen (3), Bartels (456), Barten (60), Barth (11), Barthel (7), Barthelmes

(1), Barthels (9), Bartholemij (1), Bartholomae (2), Bartholomé (81), Bartholomé (6), Bartholomeus (68), Barths (2), Barts (2), Bartsch (3), Bartz (5), Mees (13), Meese (28), Meesen (35), Meessen (348), Meeus (2), Meeuse (5), Meeusen (1), Meeussen (16), Meeuis (7), Meeuwis (30), Meeuwisse (1), Meeuwissen (121), Meeuws (17), Meeuwse (1), Meeuwsen (42), Meeuwssen (7), Meevis (58), Meevissen (27), Meewis (46), Meewisse (1), Meis (36), Meisch (1), Meise (1), Meisen (78), Meuvissen (4), Meuwese (5), Meuwis (5), Meuwissen (587), Meuws (6), Meuzen (7), Meves (1), Mevis (135), Mevissen (284), Mewe (1), Mewis (1), Mewiss (17), Mewissen (23), Meijs (548), Meijssen (2), Meijssen (6), Meijvis (5), Mies (29), Miesen (75), Miessen (18), Mijvis (1), Thoelen (1), Thole (5), Tholen (196), Thoolen (85).

Een klein aantal namen uit dit lijstje, vooral in de Bart-groep, zou ook van andere herkomst kunnen zijn, maar daar staat tegenover, dat de lijst waarschijnlijk ook niet uitputtend is. Uitgaande van deze opsomming, zien we dat één doopnaam niet minder dan 73 familienamen, met 3752 naamdragers, heeft opgeleverd! Meeuwis/Meijs is ongetwijfeld de meest verbreide verkorting van Bartholomeus geweest, gezien het zeer grote aandeel dat de van deze vorm afgeleide familienamen in deze lijst hebben: 41 namen, met 2559 dragers.

Een aantal van de roepnamen die tot familienamen zijn versteend, is inmiddels in onbruik geraakt, zoals het bovengenoemde Thool. Toch is de herleiding tot een dergelijke 'onbekende' roepnaam bij veel familienamen de meest voor de hand liggende interpretatie. Zo zal de familienaam Moonen (1429 dragers), ook gezien het voorkomen van de naam Moons (20 dragers), een genitiefvorm zijn van een roepnaam Moon (wrsch. < Simon), zo goed als de familienamen Mooren (432 dragers), en Moors (512 dragers) zijn afgeleid van de roepnaam Moor (< Maurus). Het onderzoek van deze familienamen kan hiermee een bijdrage leveren aan de reconstructie van de roepvormen van persoonsnamen die in bepaalde streken in zwang zijn geweest.

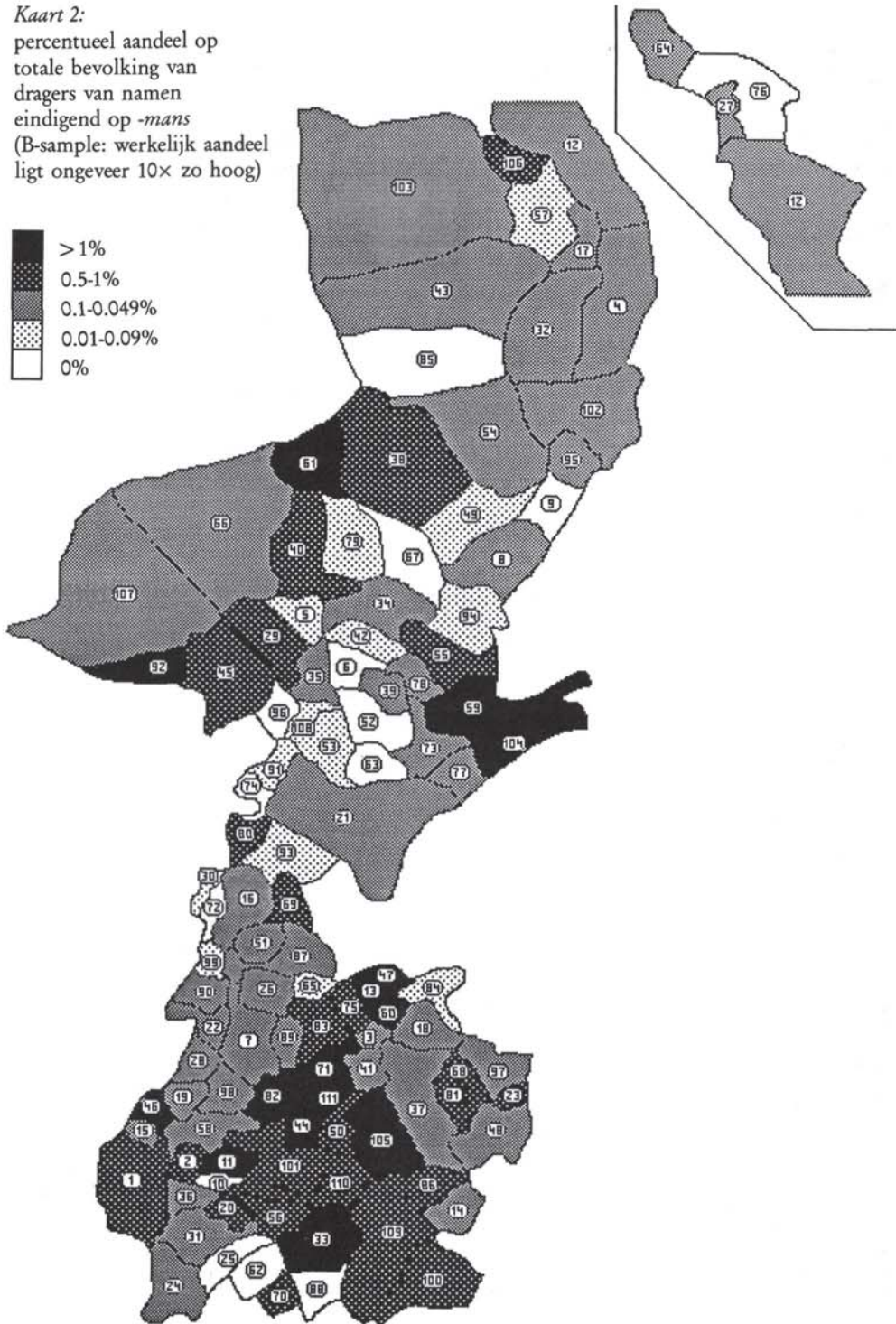
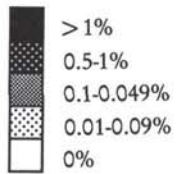
Een aparte categorie van die roepvormen is te herleiden uit een groep familienamen die eindigt op een diminutief morfeem plus genitivische -s. De limburgse voorkeur voor verkleinvormen op -en laat daarbij duidelijk van zich spreken. Een telling onder de namen beginnend met B levert 34 familienamen eindigend op -kens/-gens/-jens en slechts 17 eindigend op -kes/-jes/-ges. Het verschil tussen aantallen naamdragers is nog frappanter: ruim 1600 dragers in de -ens-groep en nog geen 200 met een naam op -es. Praktisch al deze namen zijn afgeleid van hypokoristische vormen van mansnamen. Bij een groot aantal zijn daarnaast dan ook familienamen aan te wijzen die zijn afgeleid van de niet verkleinde vormen der betrokken mansnamen, meestal met zowel de sterke als de zwakke genitief-vorm. Zo zijn Beenkens en Beenen/Beens, Beerkens en Beeren/Beers ongetwijfeld van verschillende vormen van dezelfde mansnamen afgeleid. Dat deze relatie niet altijd op het eerste gezicht even

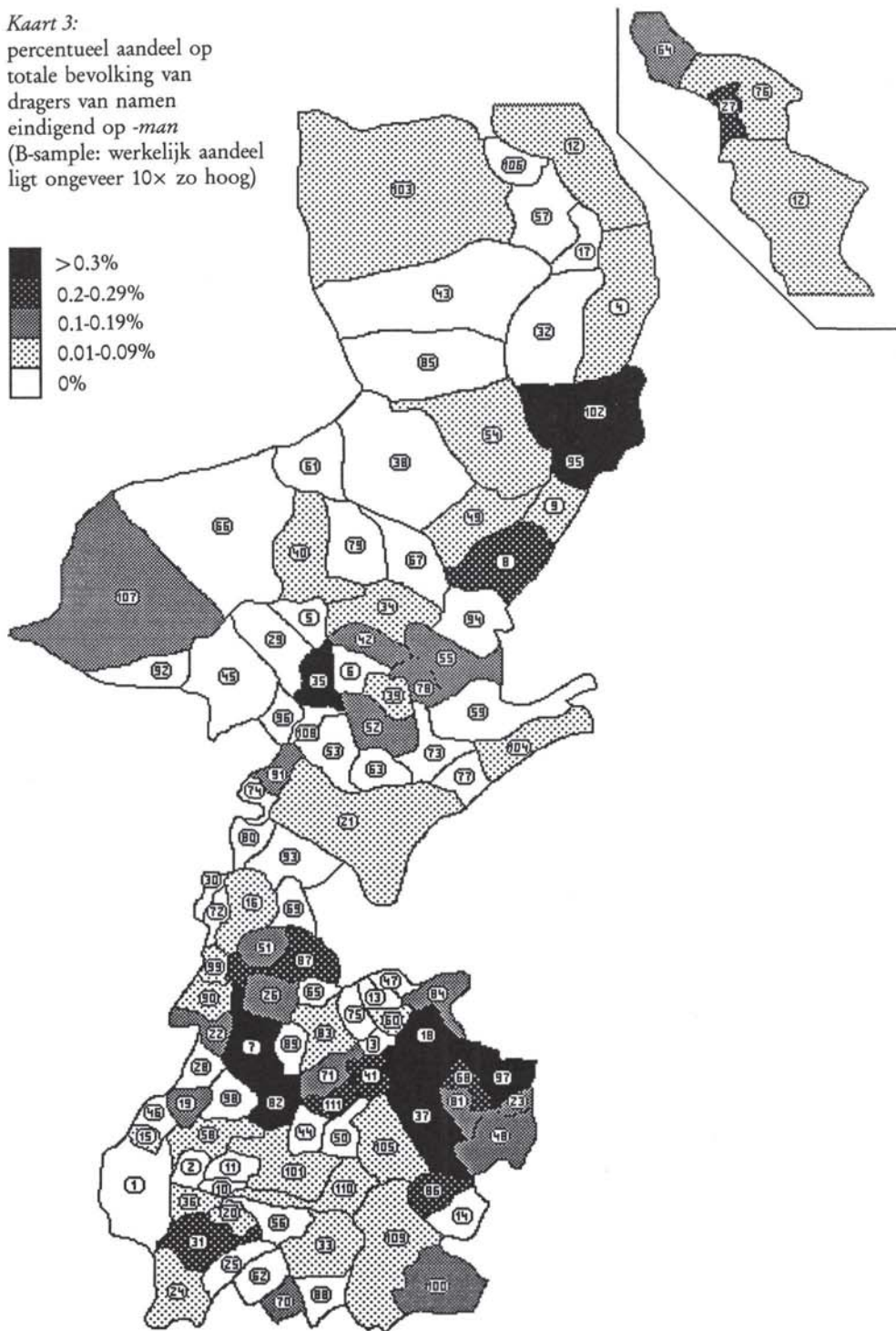
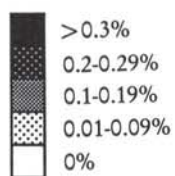
duidelijk is, ligt onder andere aan het feit, dat het verschijnsel Umlaut bij de vorming van verkleinwoorden in de limburgse dialecten een belangrijke rol speelt. Hier rekening mee houdend, kan men naast voor de hand liggende relaties, zoals tussen Brentje(n)s en Branten/Brants, eenzelfde verband vermoeden tussen Suntje(n)s en Sonnen/Sons, Huntje(n)s en Heunen, Hutjens en Heuten/Heuts, Stinkens en Stijnen/Stijns, Bettgens en Baaten/Baats, Bulkens en Bollen/Bols en waarschijnlijk ook tussen Bexkens en Baggen. In een aantal gevallen is de hypokoristische vorm veel produktiever en derhalve vermoedelijk gangbaarder geweest dan de niet verkleinde vorm: een extreem voorbeeld is wellicht Beurskens/Beursgens (tesamen 838 naamdragers) tegenover één persoon met de naam Borsen. Schwa-insertie na korte klinker en vloei- of neusklink is in deze familienamen zeldzaam, maar in ieder geval aanwijsbaar in de naam Billekens, die zijn parallel vindt in Beelen. Een steekproefje met een vijftigtal van verkleinvormen afgeleide familienamen wijst op een regelmatige verspreiding over Limburg. Alleen in de zuidelijke helft van Zuidlimburg (uitgezonderd Vaals) lijkt deze categorie vrijwel geheel te ontbreken.

In de lijst van namen met meer dan 99 naamdragers treffen we ook een flink aantal namen die eindigen op -mans. Dit naamtype is kenmerkend voor onze zuidelijke provincies. Terwijl er van dit type 53 namen in de lijst te vinden zijn, hebben slechts 8 namen op -man het ook zover gebracht. Teneinde iets meer te weten te komen over de verhouding tussen deze gegenitiverde en niet gegenitiverde vormen is een telling gedaan onder een deelbestand van de familienamen in Limburg, te weten onder de namen beginnend met de letter B. Dit zogenaamde B-sample bestaat uit 3547 namen, ongeveer een tiende deel van het totale limburgse namenbestand. In tegenstelling tot wat men wellicht zou verwachten, gezien de vertegenwoordiging van beide typen in de lijst van namen met meer dan 99 naamdragers, blijken er meer namen op -man aanwezig dan namen op -mans, namelijk 88 op 64. Het zeer hoge gemiddelde van het aantal naamdragers per naam op -mans (47) tegenover het gemiddelde bij -man (12.8) is een indicatie, dat de namen op -mans een ouder naamtype vormen. Bovendien hebben slechts 16 namen op -man een parallel op -mans, hetgeen er ook op lijkt te wijzen dat beide naamtypen gescheiden in ruimte of tijd ontstaan zijn. Daarnaast zijn er ook nog 62 namen te vinden op -mann, welke namen voor een groot deel van duitse herkomst zijn, zoals ook aangegeven wordt door het voor import-namen kenmerkende zeer lage gemiddelde van slechts 4 dragers per naam. Dat evenwel niet alle namen op -mann van buitenlandse herkomst zijn, maar soms de relict vormen van een onder hoogduitse invloed staande spellingconventie, wordt onder andere aangegeven door enkele combinatievormen op -manns: Baumanns, Bemelmanns, Biermanns en Boermanns. Een onderzoek naar de verdeling van de ruim 3000 naamdragers van namen op -mans uit het B-sample

Kaart 2:
 procentueel aandeel op
 totale bevolking van
 dragers van namen
 eindigend op *-mans*
 (B-sample: werkelijk aandeel
 ligt ongeveer 10× zo hoog)

Kaart 3:
 procentueel aandeel op
 totale bevolking van
 dragers van namen
 eindigend op *-man*
 (B-sample: werkelijk aandeel
 ligt ongeveer 10× zo hoog)

levert een verrassend kaartbeeld op (zie kaart 2). In Zuidlimburg treffen we een aaneengesloten gebied, gevormd door de gemeenten Hulsberg, Nuth, Schimmert en Wijnansrade, waar de dragers van een naam op -mans uit het deelbestand reeds meer dan één procent van de bevolking uitmaken. Eenzelfde hoge vertegenwoordiging is te vinden in de gemeenten Voerendaal, Berg en Terblijt, Gulpen, Jabeek, Bingelrade, Merkelbeek en wat meer westelijk, in Itteren. Daar komen nog eens zestien gemeenten bij, waar het percentage ligt tussen een half en één procent. Ontbreken doet het type slechts in de zuidelijke grensgemeenten St. Geertruid, Mheer en Slenaken en in het zeer kleine Bemelen. In het overgrote deel van Zuidlimburg ligt het percentage dus boven de half procent. Omdat hierbij slechts de namen beginnend met B zijn betrokken, dient men deze percentages met een factor tien te vermenigvuldigen om aan het reële percentuele aandeel te komen. Het is duidelijk dat dit naamtype in Zuidlimburg behoorlijk verbreid is en daarmee sluit dit gebied zich aan bij het veel grotere verbreidingsgebied dat wordt gevormd door Noordbrabant en Belgisch Brabant en Limburg. Des te opvallender is daarom het nagenoeg ontbreken van deze namen in een zeer groot deel van Midden- en Noordlimburg. Het dieptepunt wordt wel gevormd door de aaneengesloten gemeenten Beegden, Linne en Montfort, maar ook de gemeenten Ottersum, Sevenum, Belfeld, Neer, Thorn, Ohé en Laak en Obbicht en Papenhoven blijven geheel leeg. Slechts in een aantal tegen Noordbrabant aanleunende meer westelijk gelegen gemeenten zijn de percentages redelijk te noemen. Een vreemde enclave wordt gevormd door de gemeenten Maasniel, Vlodrop en Melick en Herkenbosch, maar in de laatste twee is het relatief hoge percentage geheel en al op rekening te schrijven van één naam: Biermans. De kaart die de verspreiding van de dragers van namen op -man in beeld brengt is een stuk minder overtuigend (zie kaart 3). De grootste concentratie van dit type is te vinden in het noordelijk deel van Zuidlimburg, vooral in het noordoostelijk deel met Heerlen, Brunssum, Ubach over Worms en Amstenrade als zwaartepunt. Een andere concentratie is echter te vinden in een strook die loopt van Arcen en Velden tot Heel en Panheel en die het -mans-loze gebied overlapt.

De meest voor de hand liggende verklaring voor het nagenoeg ontbreken van familienamen op -mans in Midden- en Noordlimburg houdt verband met de grote historische en culturele verschillen die deze streken vertonen ten opzichte van Zuidlimburg, het oude Land van Overmaas. Op het gebied van de familienamen komen deze verschillen onder andere tot uiting in de verschillende tijdstippen waarop het voeren van erfelijke familienamen gemeengoed werd. In grote delen van Midden- en Noordlimburg heeft het gebruik van patroniemen zich veel langer gehandhaafd en is de aanneming van familienamen veel later tot stand gekomen⁵. Men gebruik-

⁵Zie ook R. de la Haye: Handleiding voor genealogisch onderzoek in Limburg. Maastricht, 1987, p. 82-84.

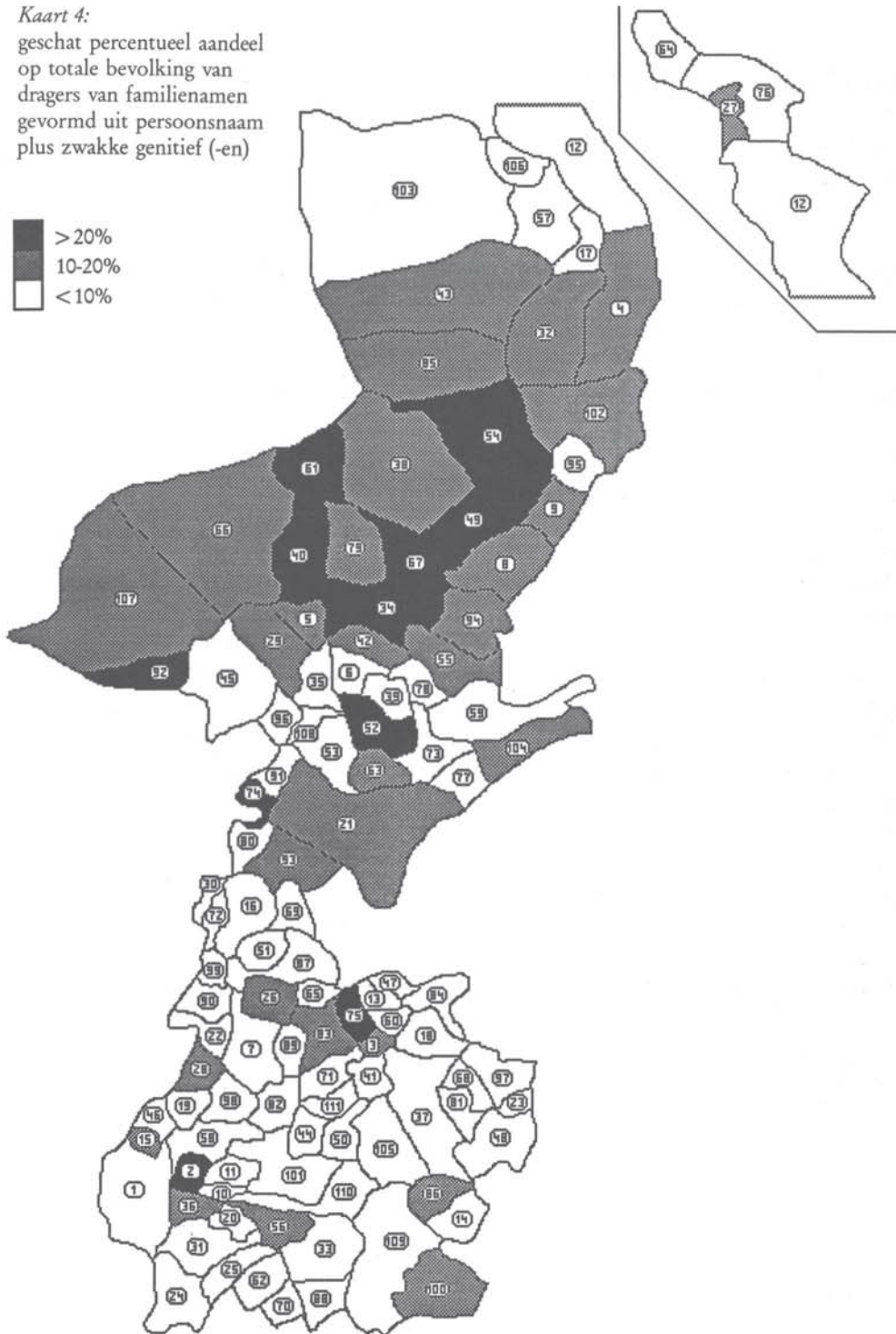
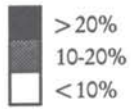
---

te dus de steeds wisselende roepnaam van de vader (en soms van de moeder), met sterke of zwakke genitief, teneinde personen nader aan te duiden. De sterke tendens om familienamen te vormen met een -mans-uitgang zou dan aan deze streken zijn voorbijgegaan, omdat hier een ander systeem vigeerde. In de tijd dat men ook hier overging tot het familienamensysteem, was de -mans-golf reeds weggeëbd.

Zoals hierboven reeds vermeld, zijn familienamen afgeleid van patroniemen in geheel Limburg bijzonder talrijk. De voor deze provincie wel zeer kenmerkende namen gevormd uit roepnaam met zwakke genitief zijn weliswaar overal te vinden, maar de verdeling van de aantallen dragers van dergelijke namen is zeker niet gelijkmatig, zoals uit het kaartbeeld duidelijk wordt (zie kaart 4). Omdat het hier om een wel zeer groot aantal verschillende namen gaat, heb ik mij beperkt tot die namen in het B-sample die meer dan vijftig naamdragers hebben. Een schatting op grond van dit materiaal wijst uit, dat in 41 van de 111 limburgse gemeenten de dragers van namen van dit type meer dan tien procent uitmaken van de totale bevolking. Het opvallendst is een groot aaneengesloten gebied tussen de lijn Hunsel-Melick en Herkenbosch in het zuiden en de lijn Bergen-Venraij in het noorden, waar in alle gemeenten (m.u.v. Tegelen) het percentueel aandeel van dragers van namen van dit type boven de tien komt. De kern van dit gebied wordt gevormd door de gemeenten Meijel, Heijthuisen, Haelen, Neer, Kessel en Maasbree, waar zelfs meer dan twintig procent van de populatie een familienaam heeft die is gevormd uit roepnaam plus -en. Het is waarschijnlijk geen toeval dat dit areaal met een hoge concentratie zwakke genitieven gelegen is in het gebied, waar het patronymisch aanduidingssysteem zich het langst heeft gehandhaafd (zie boven). Voor onder andere Belgisch Limburg is vastgesteld, dat vanaf de zestiende eeuw de vorming van patroniemen met zwakke genitief zich heeft uitgebreid over voornamen die oorspronkelijk niet zwak zijn⁶. Dit zal ook het geval zijn geweest in ons concentratie-gebied, waardoor er veel meer zwakke genitiefvormen voorhanden kwamen om in een later stadium te verstenen tot familienamen. Een telling in Noordbrabant aan de hand van eenzelfde sample (namen beginnend met B en met meer dan vijftig naamdragers) geeft overigens aan dat van de 143 noordbrabantse gemeenten er slechts vijftien boven de tien procent komen, van welke vijftien nog weer vier gemeenten (Vierlingsbeek, Boxmeer, Haps en Beers) aansluiting vinden bij het limburgse Maasgebied.

⁶Zie J. van Loon, op. cit., p. 219-232.

Kaart 4:
 geschat percentageel aandeel
 op totale bevolking van
 dragers van familienamen
 gevormd uit persoonsnaam
 plus zwakke genitief (-en)

Hieronder volgen in alfabetische volgorde de voor Limburg gevonden kernnamen, dat zijn die familienamen met meer dan honderd naamdragers over de gehele provincie, welke dragers zich voor vijftig procent of meer in één gemeente concentreren.

<i>kernnaam:</i>	<i>totaal:</i>	<i>aantal gem.:</i>	<i>waarvan:</i>	<i>in gem. nr:</i>
Aerds	111	8	66 (59,5%)	102
Allers	108	13	79 (73,1%)	78
Amkreutz	154	6	141 (91,6%)	48
Arts	607	39	304 (50,1%)	103
Bastiaens	239	8	225 (94,1%)	1
Beaujean	128	10	82 (64,1%)	37
Beelen	295	22	167 (56,6%)	107
Bemelen	107	7	85 (79,4%)	48
Berden	249	21	159 (63,9%)	102
Biesmans	201	16	141 (70,1%)	1
Billekens	120	6	61 (50,8%)	85
Bock, de-	191	14	112 (58,6%)	78
Bonfrère	109	6	92 (84,4%)	1
Bons	122	19	61 (50,0%)	1
Boorn, v.d.-	327	21	197 (60,2%)	1
Bour	104	11	71 (68,3%)	37
Bouvrie	157	3	154 (98,1%)	1
Bouwels	116	10	72 (62,1%)	107
Bremen	195	17	107 (54,9%)	48
Bronckers	142	17	91 (64,1%)	1
Bruekers	102	8	81 (79,4%)	66
Burhenne	205	10	135 (65,9%)	102
Camp op den-	318	21	185 (58,2%)	90
Castermans	141	14	112 (79,4%)	1
Clermonts	130	10	113 (86,9%)	1
Coppus	103	7	58 (56,3%)	43
Cuppen	180	13	91 (50,6%)	43
Daenen	117	8	97 (82,9%)	1
Denessen	163	15	100 (61,3%)	95
Deurse, v.-	107	6	90 (84,1%)	1
Doveren	102	8	91 (89,2%)	48
Duchateau	163	16	125 (76,7%)	1
Ebus	106	9	79 (74,5%)	102
Ehlen	173	14	127 (73,4%)	87
Enckevort, v.-	259	21	139 (53,7%)	85
Ewals	140	9	73 (52,1%)	95
Faassen	178	20	124 (69,7%)	95
Faessen	265	16	159 (60,0%)	102
Fischer	182	20	124 (68,1%)	48

<i>kernnaam:</i>	<i>totaal:</i>	<i>aantal gem.:</i>	<i>waarvan:</i>	<i>in gem. nr:</i>
Flecken	102	14	73 (71,6%)	48
Fredrix	157	16	123 (78,3%)	22
Gellen	221	18	138 (62,4%)	87
Gilissen	352	29	182 (51,7%)	1
Godding	232	14	156 (67,2%)	1
Golde, v.-	114	6	102 (89,5%)	1
Golsteijn	182	14	149 (81,9%)	21
Görtzen	107	6	69 (64,5%)	48
Grubben	160	13	80 (50,0%)	102
Gulpers	109	6	87 (79,8%)	81
Haesen	185	20	113 (61,1%)	1
Haex	124	11	102 (82,3%)	107
Hameleers	257	19	158 (61,5%)	1
Hamelers	137	11	112 (81,8%)	1
Handels	202	12	156 (77,2%)	48
Hanneman	120	9	97 (80,8%)	48
Hardy	234	12	185 (79,1%)	1
Hellebrekers	128	17	79 (61,7%)	93
Herben	319	23	164 (51,4%)	1
Herpers	111	12	80 (72,1%)	48
Hesen	234	17	151 (64,5%)	43
Hinssen	107	12	60 (56,1%)	102
Hintzen	105	17	55 (52,4%)	21
Hoef, v.-	110	15	55 (50,0%)	107
Hogenboom	170	16	124 (72,9%)	1
Holthuijsen	149	9	88 (59,1%)	95
Hooren, v.-	150	14	92 (61,3%)	1
Hoorn, v.-	149	19	79 (53,0%)	1
Horsch	124	13	64 (51,6%)	81
Huppertz	199	15	113 (56,8%)	109
Jamin	107	8	95 (88,8%)	1
Kellenaers	126	17	79 (62,7%)	43
Kerkhofs	188	13	134 (71,3%)	1
Kessen	102	9	68 (66,7%)	1
Killaars	104	7	70 (67,3%)	8
Kisters	177	18	104 (58,8%)	37
Kleuskens	234	19	122 (52,1%)	43
Kneepkens	230	18	137 (59,6%)	107
Kockelkorn	181	12	107 (59,1%)	48
Köhlen	108	11	83 (76,9%)	87
Koppen	190	12	100 (52,6%)	107
Körver	166	11	144 (86,7%)	48
Krekels	128	15	70 (54,7%)	87
Krewinkel	111	6	96 (86,5%)	48
Krings	106	14	54 (50,9%)	48
Kruijs, v.d.-	106	9	77 (72,6%)	107

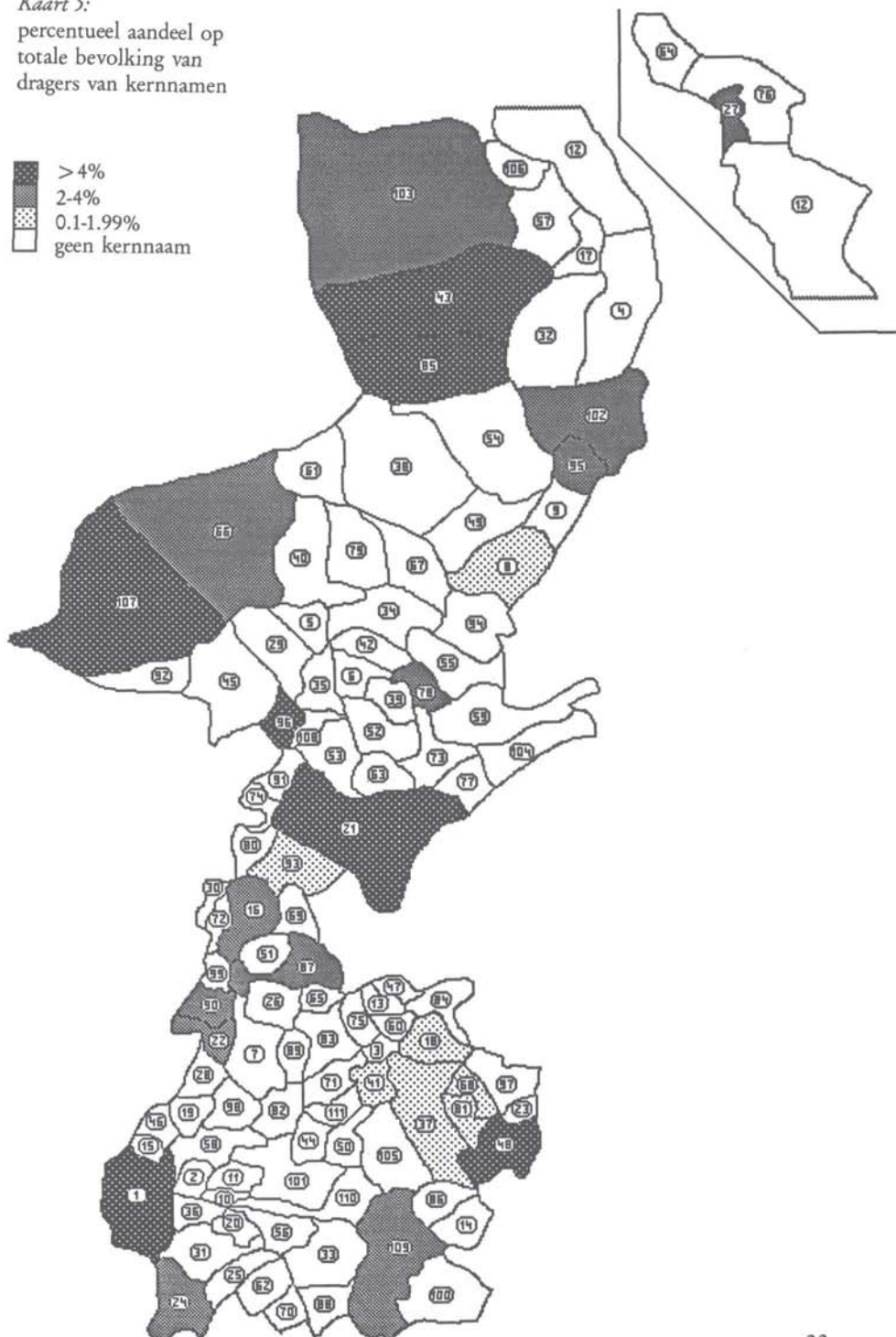
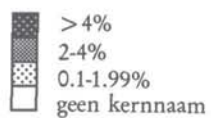
<i>kernnaam:</i>	<i>totaal:</i>	<i>aantal gem.:</i>	<i>waarvan:</i>	<i>in gem. nr:</i>
Lamberts	125	11	79 (63,2%)	102
Lataster	137	8	108 (78,8%)	48
Laven	154	22	84 (54,5%)	48
Leers	167	21	89 (53,3%)	37
Lennertz	140	12	72 (51,4%)	48
Lenzen	107	12	83 (77,6%)	48
Leufkens	105	11	58 (55,2%)	37
Lierop, v.-	191	23	115 (60,2%)	107
Lochtman	110	12	86 (78,2%)	48
Loontjens	121	14	84 (69,4%)	1
Mares	105	6	90 (85,7%)	1
Martin	125	11	87 (69,6%)	1
Meijel, v.-	134	12	96 (71,6%)	103
Meulen	139	13	72 (51,8%)	107
Moers	185	15	118 (63,8%)	1
Munckhof, v.d.-	227	20	129 (56,8%)	43
Munten	108	11	71 (65,7%)	102
Nicolaes	139	12	101 (72,7%)	1
Nies	203	14	117 (57,6%)	107
Nieuwenhoven, v.-	132	14	87 (65,9%)	66
Nouwen	192	15	133 (69,3%)	107
Noy	164	17	95 (57,9%)	27
Paffen	419	21	315 (75,2%)	48
Parren	174	18	94 (54,0%)	96
Philippen	145	12	84 (57,9%)	87
Ploum	373	13	273 (73,2%)	48
Prick	109	14	80 (73,4%)	1
Quaebacker	180	11	121 (67,2%)	41
Quaedflieg	100	8	77 (77,0%)	48
Reumkens	185	13	109 (58,9%)	68
Rijn, v.-	169	23	101 (59,8%)	102
Rinkens	148	10	76 (51,4%)	48
Rosier	161	15	122 (75,8%)	1
Saes	230	16	145 (63,0%)	107
Sangen	112	9	62 (55,4%)	48
Satijn	128	8	105 (82,0%)	1
Schaefer	164	16	107 (65,2%)	78
Schell	119	11	75 (63,0%)	95
Schellings	106	16	72 (67,9%)	1
Schenk	104	14	76 (73,1%)	1
Schiepers	104	10	53 (51,0%)	1
Schlösser	142	9	106 (74,6%)	48
Scholtes	177	10	123 (69,5%)	48
Schouren	133	15	80 (60,2%)	102
Schumans	115	3	100 (87,0%)	87
Seelen	195	20	101 (51,8%)	102

<i>kernnaam:</i>	<i>totaal:</i>	<i>aantal gem.:</i>	<i>waarvan:</i>	<i>in gem. nr:</i>
Selder	184	15	123 (66,8%)	78
Severins	104	15	58 (55,8%)	21
Sevriens	149	17	86 (57,7%)	21
Sloun, v.-	152	17	108 (71,1%)	16
Smolenaers	134	5	76 (56,7%)	107
Snel	123	8	83 (67,5%)	1
Soudant	141	11	78 (55,3%)	1
Starren	160	13	104 (65,0%)	1
Stevelmans	144	12	94 (65,3%)	18
Strolenberg	100	10	73 (73,0%)	48
Stultiens	256	17	187 (73,0%)	107
Thelen	126	16	71 (56,3%)	48
Theunisz	103	5	87 (84,5%)	1
Thomas	347	29	197 (56,8%)	48
Tillie	146	11	110 (75,3%)	1
Titulaer	261	18	218 (83,5%)	102
Tobben	163	20	84 (51,5%)	78
Toussaint	135	13	69 (51,1%)	48
Vaes	260	22	169 (65,0%)	66
Vallen	164	19	89 (54,3%)	102
Vercoulen	143	11	75 (52,4%)	102
Vergoossen	283	22	212 (74,9%)	21
Vinders	102	6	95 (93,1%)	48
Voesten	100	15	59 (59,0%)	103
Vreuls	276	18	162 (58,7%)	48
Vrösch	120	13	67 (55,8%)	37
Warnier	106	3	104 (98,1%)	24
Weekers	215	17	122 (56,7%)	107
Wegberg, v.-	163	16	107 (65,6%)	21
Wismans	132	14	74 (56,1%)	103
Wijckmans	100	10	55 (55,0%)	1

Deze 162 familienamen vormen slechts 0.47% van de gehele namenvoorraad; in Noordbrabant is dit 0.69%. Het totaal aan dragers van kernnamen bedraagt 26.624, d.i. 3.89% van de bevolking. 17.403 dragers van kernnamen bevinden zich in de eigenlijke "kerngemeenten". Op het kaartje (zie kaart 5) vindt men aangegeven in welke gemeenten kernnamen aangetroffen werden en een overzicht van het relatieve aandeel van de dragers van kernnamen op het totaal der inwoners van deze gemeenten.

Afgezien van de concentratie van kernnamen in de stedelijke gemeenten, die Limburg gemeen heeft met andere provincies en waarop ik hieronder nog terug zal komen, zijn ook verder de kernnamen zeer ongelijkmatig verdeeld. In slechts één op

Kaart 5:
 procentueel aandeel op
 totale bevolking van
 dragers van kernnamen

de vijf (namelijk 26) gemeenten vindt men één of meer kernnamen; ter vergelijking: in Noordbrabant in 44% der gemeenten. Opvallend is het ontbreken van kernnamen in de volgende gebieden: Zuidlimburg buiten de mijnstreek; een gebied boven Echt, ten zuiden van de lijn Sevenum-Venlo-Tegelen en ten oosten van Weert en Nederweert en tenslotte de noordoostelijke punt van de provincie. De laatste regio vindt aansluiting bij een even leeg gebied in Noordbrabant. In het gebied boven Echt, bestaande uit ruim dertig gemeenten, zijn slechts drie gemeenten met een kernnaam te vinden, waarvan alleen de stad Roermond met meer dan één kernnaam. Ook het hoge aandeel van kernnaamdragers op het totaal in de gemeente Thorn is aan slechts één enkele naam (Parren) te danken. Aaneengesloten gebieden met relatief veel dragers van kernnamen zijn daarentegen te vinden in de mijnstreek, in "Limburg op zijn smalst", namelijk van Echt tot Elsloo, en een zeer opvallende concentratie in een aantal aan Noordbrabant grenzende gemeenten, te weten Venraij, Horst, Sevenum, Nederweert en Weert. In dit laatste gebied is het hoge aandeel van kernnamen wellicht deels toe te schrijven aan een betrekkelijk geïsoleerde ligging van deze gemeenten, die in ieder geval aan één zijde zijn afgesloten door de Peel, deels aan de naar Limburgse maatstaven grote oppervlakte die deze gemeenten beslaan: immers, in gemeenten die een flink aantal dorpen en gehuchten omvat en wordt de kans dat een bepaalde familie(naam) grotendeels binnen de grenzen der gemeente blijft, aanmerkelijk vergroot. Ook Echt, met een aandeel boven de vier procent, is zo'n betrekkelijk grote gemeente. Het voorkomen van kernnamen in een vijftal gemeenten ten zuiden van Echt, met overigens steeds maar één kernnaam per gemeente, lijkt daarentegen vooral toe te schrijven aan de "engte" van het gebied, ingeklemd als het ligt tussen Duitsland en België. De concentratie in het mijngebied, tenslotte, houdt ongetwijfeld verband met de industrialisatie. Net als in bepaalde industriegebieden in andere provincies, bijvoorbeeld Tilburg en Eindhoven in Noordbrabant of Enschedé in Overijssel, toont de bevolking hier een opmerkelijke honkvastheid, die vermoedelijk één van haar oorzaken vindt in een industriële "specialisatie", waarvoor buiten de betrokken regio geen of weinig emplooi bestaat. Een andere oorzaak van de immobiliteit van bepaalde delen van de bevolking zou, eigenaardig genoeg, gelegen kunnen zijn in taalbarrières binnen Nederland. Maastricht en Kerkrade leveren samen al bijna de helft (46%) van het totaal aantal kernnamen in Limburg. Bezien we echter de kernnamen met een concentratie van naamdragers binnen één gemeente van meer dan 75%, dan blijkt het aandeel van deze beide steden nog veel groter: 30 van de 39 namen met zo'n hoge concentratie zijn hier te vinden, te weten 17 in Maastricht en 13 in Kerkrade. Van deze 17 namen in Maastricht is meer dan de helft van franse origine, te weten Bouvrie, Jamin, Clermonts, Mares, Bonfrère, Hardy, Duchateau, Rosier en Tillie. Bij de overige maastrichtse kernnamen, met een concentratie van minder dan 75%, is het aandeel van franse namen beduidend geringer: slechts 2 namen van de 26, namelijk Martin

---

en Soudant. De waarschijnlijkste verklaring voor een zo hoge concentratie van naamdragers binnen Maastricht is te vinden in het feit, dat het voor franstalige inwijkelingen veel eenvoudiger was zich te vestigen en te handhaven binnen de muren van deze tot voor enige tijd tweetalige stad dan daarbuiten. Het bovenstaande ondersteunt overigens nog eens de waarschuwende woorden ten aanzien van de veronderstelde autochtoniteit van kernnamen⁷. In het geval van Kerkrade heeft men te doen met een belangrijk van het standaardnederlands afwijkend dialect, dat mogelijk de verspreiding van een aantal families heeft tegengehouden. In ieder geval valt hier het voorkomen op van duitse namen die sterk tot zeer sterk geconcentreerd zijn binnen de gemeente: Amkreutz (91.6%), Körver (86.7%), Paffen (75.2%), Krewinkel (86.5%), Lataster (78.8%).

⁷Zie bijvoorbeeld Inleiding Deel XIII (Zuidholland) van het Repertorium, p. 22-23.

ALFABETISCHE LIJST VAN DE GEMEENTEN IN
DE PROVINCIE LIMBURG

Het cijfer voor de plaatsnaam duidt het verwijzingscijfer aan. Het getal dat tussen haakjes achter de plaatsnaam is gevoegd geeft het inwonersaantal aan volgens de gegevens van de Volkstelling van 31 mei 1947. Uit praktisch oogpunt is Maastricht, als de grootste gemeente van Limburg, als no. 1 op de lijst gezet. Bij de andere gemeenten is de alfabetische volgorde aangehouden.

De plaatsnamen zijn gespeld volgens de in 1947 geldende officiële schrijfwijze. Het aantal inwoners van Limburg bedroeg op 31 mei 1947: 684.105.

1. Maastricht	(74.449)	35. Heel en Panheel	(2.592)
2. Ambij	(2.642)	36. Heer	(7.032)
3. Amstenrade	(2.539)	37. Heerlen	(56.625)
4. Arcen en Velden	(4.316)	38. Helden	(8.405)
5. Baexem	(1.249)	39. Herten	(1.826)
6. Beegden	(936)	40. Heijthuisen	(3.132)
7. Beek	(7.651)	41. Hoensbroek	(16.042)
8. Beesel	(5.625)	42. Horn	(2.296)
9. Belfeld	(2.343)	43. Horst	(9.604)
10. Bemelen	(292)	44. Hulsberg	(2.169)
11. Berg en Terblijt	(2.199)	45. Hunsel	(3.001)
12. Bergen	(8.339)	46. Itteren	(634)
13. Bingelrade	(638)	47. Jabeek	(628)
14. Bocholtz	(3.581)	48. Kerkrade	(40.641)
15. Borgharen	(1.161)	49. Kessel	(2.159)
16. Born	(3.578)	50. Klimmen	(2.457)
17. Broekhuizen	(1.017)	51. Limbricht	(2.756)
18. Brunssum	(18.776)	52. Linne	(2.020)
19. Bunde	(1.980)	53. Maasbracht	(2.686)
20. Cadier en Keer	(1.329)	54. Maasbree	(5.540)
21. Echt	(12.068)	55. Maasniel	(5.408)
22. Elsloo	(3.511)	56. Margraten	(1.540)
23. Eijgelshoven	(4.499)	57. Meerlo	(2.731)
24. Eijsden	(4.681)	58. Meerssen	(7.019)
25. Sint Geertruid	(1.027)	59. Melick en Herkenbosch	(2.458)
26. Geleen	(18.848)	60. Merkelbeek	(1.419)
27. Gennep	(3.676)	61. Meijel	(2.773)
28. Geulle	(1.916)	62. Mheer	(1.094)
29. Grathem	(1.804)	63. Montfort	(1.751)
30. Grevenbicht	(2.147)	64. Mook	(2.029)
31. Gronsvelt	(2.341)	65. Munstergeleen	(1.814)
32. Grubbenvorst	(3.349)	66. Nederweert	(8.521)
33. Gulpen	(3.640)	67. Neer	(2.383)
34. Haelen	(2.768)	68. Nieuwenhagen	(5.495)

69. Nieuwstadt	(1.511)
70. Noorbeek	(903)
71. Nuth	(5.090)
72. Obbicht en Papenhoven	(1.587)
73. Sint Odiliënberg	(1.368)
74. Ohé en Laak	(636)
75. Oirsbeek	(2.468)
76. Ottersum	(2.563)
77. Posterholt	(2.526)
78. Roermond	(21.215)
79. Roggel	(2.512)
80. Roosteren	(1.142)
81. Schaesberg	(8.720)
82. Schimmert	(2.289)
83. Schinnen	(4.599)
84. Schinveld	(3.621)
85. Sevenum	(3.807)
86. Simpelveld	(4.733)
87. Sittard	(19.473)
88. Slenaken	(575)
89. Spaubeek	(1.801)
90. Stein	(5.512)

91. Stevensweert	(1.254)
92. Stramproij	(2.115)
93. Susteren	(4.675)
94. Swalmen	(5.368)
95. Tegelen	(13.800)
96. Thorn	(1.930)
97. Ubach over Worms	(7.778)
98. Ulestraten	(1.322)
99. Urmond	(2.563)
100. Vaals	(8.677)
101. Valkenburg-Houthem	(10.565)
102. Venlo	(41.566)
103. Venraij	(16.261)
104. Vlodrop	(1.544)
105. Voerendaal	(4.971)
106. Wanssum	(1.132)
107. Weert	(20.479)
108. Wessem	(1.375)
109. Wittem	(5.170)
110. Wijlre	(2.466)
111. Wijnansrade	(848)